

УДК 341.4

DOI 10.37749/2308-9636-2020-6(210)-8

Н. В. Плахотнюк,

кандидат юридичних наук, доцент

доцент кафедри міжнародного публічного права

Київського національного торговельно-економічного університету

Ю. О. Боровик,

студентка кафедри міжнародного публічного права

Київського національного торговельно-економічного університету

ПРИНЦИПИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ СУДОМ

Визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду в подальшому вимагатиме ефективного співробітництва з цією міжнародною судовою установою. На жаль, чинне кримінальне процесуальне законодавство відзначається істотними вадами, що перешкоджають такому співробітництву. Однак прийняття Верховною Радою України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом» може докорінно змінити ситуацію.

Ключові слова: міжнародна судова установа, Міжнародний кримінальний суд, підстави міжнародного співробітництва, передача особи, міжнародний договір.

Постановка проблеми. Створення Міжнародного кримінального суду стало великим досягненням міжнародного співтовариства у боротьбі з найтяжчими злочинами, які загрожують загальному миру, безпеці та міжнародному співробітництву. Здійснюючи юрисдикцію відповідно до Римського статуту 1998 р., Міжнародний кримінальний суд може притягувати до міжнародної кримінальної відповідальності осіб, відповідальних за вчинення геноциду, злочинів проти людяності, військових злочинів та злочину агресії, проте певні процесуальні дії, такі як провадження арешту, встановлення місця знаходження осіб або предметів, провадження обшуків, він не може здійснювати самостійно. В ході розслідування, розгляду справ та виконання рішень Міжнародний кримінальний суд співпрацює з державами в розслідуванні та збиранні доказів, провадженні арештів, передачі обвинуваченого та виконанні судових рішень. У зв'язку з цим можна наголосити, що функціонування та діяльність такого

міжнародного судового органу безпосередньо залежить від ефективного співробітництва з ним держав. У свою чергу, співробітництво держав з Міжнародним кримінальним судом у сфері міжнародного кримінального провадження повинно будуватися на правових нормах і принципах, які забезпечать останньому реалізацію його мети та завдань. Міжнародне співтовариство давно прагнуло до створення постійно діючого міжнародного кримінального суду, але через всілякі розбіжності це питання впродовж тривалого часу завжди відкладалося.

Створення Міжнародного кримінального суду політичних лідерів, обвинувачених у скоєнні міжнародних злочинів, було вперше запропоновано в ході Паризької мирної конференції в 1919 р. після Першої світової війни. Питання знову постало на конференції, що відбулася в Женеві під егідою Ліги Націй в 1937 р., що призвело до висновку першої конвенції, яка передбачала створення постійного міжнародного суду, для перегляду актів міжнародного тероризму.

Конвенція була підписана 13 державами, але ніхто не ратифікував її і тому Конвенція не набула чинності [1]. В 1948 р. Генеральна Асамблея ООН у своїй резолюції вказувала про необхідність створення спеціального юридичного органу, який би на постійній основі займався кримінальним переслідуванням осіб, відповідальних за здійснення злочинів геноциду та інших злочинів аналогічної тяжкості. Робота над цим питанням була доручена Комісії міжнародного права, яка дійшла висновку, що створення такого органу є бажаним і можливим із точки зору міжнародного права, проте пізніше робота в цьому напрямі Генеральною Асамблеєю була припинена у зв'язку з відсутністю консенсусу до визначення поняття агресія.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема визначення принципів співробітництва держав із Міжнародним кримінальним судом на окремих стадіях кримінального провадження знаходиться на стику науки міжнародного, міжнародного кримінального та національного кримінально-процесуального права та потребує дослідження й аналізу наукових досліджень у цих галузях наукового знання. В юридичній літературі є чимало праць науковців, присвячених принципам міжнародного співробітництва держав у сфері кримінального судочинства, а також принципам, притаманним діяльності Міжнародного кримінального суду. Так, Р. З. Абдрашитова, О. І. Виноградова, М. І. Смирнов, В. М. Тертишник, О. І. Тертишник досліджують принципи міжнародного співробітництва держав у сфері кримінального судочинства та боротьбі зі злочинністю. М. І. Костенко розглядає взагалі принципи міжнародного права, міжнародного кримінального права та національного кримінального права в рамках своєї монографії, присвяченої Міжнародному кримінальному суду. Вищезазначені публікації дають можливість стверджувати про відсутність повного та комплексного дослідження принципів співробітництва держав із Міжнародним кримінальним судом у сфері міжнародного кримінального провадження [2].

Виклад основного матеріалу. Принципи права — об'єктивно властиві праву відправні начала, незаперечні вимоги (позитивні зобов'язання), які ставляться до учасників суспільних відносин із метою гармонічного поєднання індивідуальних, групових і громадських інтересів. Іншими словами, це своєрідна система координат, у рамках якої розвивається право, і одночасно вектор, який визначає напрям його розвитку. Принципи є підставою права, містяться у його змісті, виступають як орієнтири у формуванні права, відбивають сутність права та основні зв'язки, які реально існують у правовій системі. У принципах зосереджено світовий досвід розвитку права, досвід цивілізації. Тому принципи права можна назвати стрижнем правової матерії.

В юридичній науці принципи права — це об'єктивно властиві праву відправні начала, незаперечні вимоги (позитивні зобов'язання), які є підставою права, містяться у його змісті, виступають як орієнтири у формуванні права, відбивають сутність права та основні зв'язки, які реально існують у правовій системі [3].

Принципам права притаманні системність та взаємоузгодженість, загальнообов'язковість, універсальність, стабільність, предметна визначеність, загальнозначущість та регулятивність. До загальних принципів права відносяться принципи законності, свободи, справедливості, рівності, гуманізму, демократизму тощо. Стаття 21 Римського статуту передбачає застосування Міжнародним кримінальним судом загальних принципів права, національних законів держав, а також принципів і норм міжнародного права. Так, можна зробити висновок, що підставу діяльності Міжнародного кримінального суду та його відносин з державами на всіх стадіях міжнародного кримінального провадження повинні складати принципи законності, гуманізму та справедливості. Сьогодні відсутнє нормативне визначення поняття «основні принципи міжнародного права», їх перелік і тлумачення

міститься в Статуті ООН, у Декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН від 24 жовтня 1970 р., а також у Заключному Акті Наради з безпеки й співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 р. [4].

У цих документах закріплені такі принципи міжнародного права: принцип незастосування сили або загрози сили; принцип мирного вирішення міжнародних спорів; принцип невтручання у внутрішню компетенцію держави; принцип співробітництва; принцип рівноправ'я і самовизначення народів; принцип суверенної рівності держав; принцип добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом; принцип територіальної цілісності; принцип поваги прав людини; принцип непорушності кордонів. Відповідно до положень Статуту ООН підтримка міжнародного миру та безпеки, розвиток дружніх відносин та співробітництва між державами є одними з основних завдань Організації Об'єднаних Націй. Держави зобов'язані співробітничати незалежно від розходжень їх політичних, економічних і соціальних систем, у різних областях міжнародних відносин із метою підтримки міжнародного миру та безпеки, сприяння міжнародній економічній стабільності й прогресу, загальному добробуту народів і міжнародному співробітництву, вільному від дискримінації, що має у своїй основі такі розходження [5].

Норми Декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН від 24 жовтня 1970 р. закріплюють обов'язок держав щодо добросовісного виконання зобов'язань за міжнародним правом. Кожна держава зобов'язана сумлінно виконувати свої зобов'язання за міжнародними угодами згідно з загальновищезгаданими принципами та нормами міжнародного права. Іншою мовою «*Pacta sunt servanda*» — «Договори повинні дотримуватися». Стаття 86 Римського статуту встановлює обов'язок для держав-

учасниць всебічного співробітництва з Міжнародним кримінальним судом при здійсненні кримінального розслідування злочинів, згідно з його юрисдикцією, та при здійсненні їх переслідування. Таким чином, держави, які є учасницями Римського статуту, зобов'язані співробітничати з Міжнародним кримінальним судом та виконувати свої міжнародні зобов'язання згідно з Римським статутом у процесі такого співробітництва [6].

При визначенні принципів співробітництва держав із Міжнародним кримінальним судом на окремих стадіях міжнародного кримінального провадження необхідно звернути увагу на специфіку виду такого співробітництва. В юридичній науці існує «горизонтальне» (*inter-state cooperation*) та «вертикальне» (*supra state cooperation*) міжнародне співробітництво у кримінальному судочинстві. «Горизонтальне» співробітництво передбачає взаємодію між державами на підставі двохсторонніх або багатосторонніх міжнародних договорів (наприклад, Європейська конвенція про взаємну допомогу в кримінальних справах від 20 квітня 1959 р.), побудоване на принципах пріоритету національної юрисдикції, добровільності, взаємності та рівноправності [7].

Р. З. Абдрашитова вважає, що міжнародне співробітництво у сфері кримінального судочинства повинно здійснюватися згідно з принципами міжнародного права (принцип суверенної рівності держав; принцип невтручання у внутрішні справи держав; принцип взаємності; принцип сумлінного виконання зобов'язань) та спеціальним принципом (обмеження співробітництва тільки справами про злочини загальнокримінального характеру; невідворотність відповідальності за скоєння злочину; гуманність; виконання усіх процесуальних дій з надання міжнародно-правової допомоги на підставі законодавства запитуючої держави) [8].

М. І. Смирнов виділяє чотири групи принципів міжнародного співробітництва держав у сфері кримінальної юстиції: загальні принципи міжнародного

права у співробітництві держав у всіх областях, принципи міжнародного права у співробітництві держав у сфері карного судочинства, основні принципи надання взаємної правової допомоги у кримінальних справах, кримінально-процесуальні принципи, передбачені національним законодавством держав. Зокрема, до принципів надання правової допомоги у кримінальних справах М. І. Смирнов відносить: взаємність та добровільність співробітництва; дотримання суверенітету і безпеки договірних сторін; поступка частини суверенітету при проведенні процесуально-слідчих дій за участю громадян іншої держави; допустимість застосування іноземного законодавства при виконанні процесуально-слідчих дій, а також оперативно-розшукових заходів щодо запиту іншої держави; принцип ефективності й оптимізації організації та принцип оперативності надання правової допомоги [9].

На думку К. Амбоса, до принципів міжнародного співробітництва у кримінальних справах слід віднести принцип взаємності, принцип подвійної криміналізації діянь, *ne bis in idem*, принцип спеціалізації, принцип невидачі правопорушників за скоєння певних (політичних) злочинів, принцип невидачі власних громадян, принцип абсолютної суверенності держав [10].

«Вертикальне» співробітництво характерне для відносин держав із міжнародними кримінальними трибуналами *ad hoc*, особливо з Міжнародним трибуналом для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, здійснені на території колишньої Югославії з 1991 р. та Міжнародним кримінальним трибуналом для судового переслідування осіб, відповідальних за геноцид та інші серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, скоєні на території Руанди, і громадян Руанди, відповідальних за геноцид та інші подібні порушення, скоєні на території сусідніх держав у період з 1 січня 1994 р. по 31 грудня 1994 р. На відміну від «горизонтального», такому співробіт-

ництву притаманне превалювання юрисдикції Міжнародних кримінальних трибуналів над юрисдикцією національних судів [11], встановлюється примусовий обов'язок для всіх держав співпрацювати з трибуналами, навіть якщо це йде всупереч національному суверенітету останніх [12].

Міжнародний кримінальний суд відрізняється від вказаних трибуналів *ad hoc* тим, що створений як постійно діючий міжнародний судовий на підставі міжнародного договору та визнає пріоритет національної юрисдикції держав (ст. 18 Римського статуту). Римський статут наголошує на обов'язку кожної держави здійснювати кримінальну юрисдикцію над особами, які несуть відповідальність за скоєння міжнародних злочинів та підкреслює, що Міжнародний кримінальний суд доповнює національні органи кримінальної юстиції (принцип компліментарності).

На думку Н. В. Дрьоміної, юрисдикція Міжнародного кримінального суду, заснована на багатобічному договорі — Римському статуті — за своєю юридичною природою є договірною. Разом із тим, у деяких ситуаціях юрисдикція Міжнародного кримінального суду набуває позадоговірного — загальнообов'язкового — характеру. Так, Н. В. Дрьоміна зазначає: «Договірна форма міжнародної кримінальної юрисдикції базується на самообмеженні держав у їхньому праві вершити правосуддя у кримінальних справах, тобто явно вираженій згоді держав на обмеження свого суверенітету [13].

Тепер зазирнемо у сучасність. Ідея міжнародного кримінального правосуддя в контексті нещодавніх подій в Україні дуже популярна в національному політичному дискурсі. Драматичні події, що розпочалися в листопаді 2013 р., винесли питання співпраці України з Міжнародним кримінальним судом (далі — МКС) у центр громадської уваги. Водночас дуже поширені викривлені уявлення та хибні заяви щодо того, що собою являє МКС та який обсяг його повноважень.

МКС не замінює національні суди, навіть якщо йдеться про найсерйозніші злочини за міжнародним правом, що входять до його юрисдикції. Основна відповідальність за переслідування осіб, яких обвинувачено в геноциді, злочинах проти людяності та воєнних злочинах, покладається на держави.

Хоча Конституційний Суд у 2001 р. визнав Статут Міжнародного кримінального суду таким, що не відповідає Конституції України, Угода про асоціацію між ЄС та Україною містить положення, яке зобов'язує Україну забезпечити ратифікацію Римського статуту та співпрацю з МКС. Висновок Конституційного Суду від 2001 р. вимагає внесення відповідних змін до Конституції перед тим, як можна буде ратифікувати Римський статут. Хоча дві заяви України про визнання дії Римського статуту щодо конкретних ситуацій, безперечно, заслуговують на позитивну оцінку, багато серйозних юридичних питань можна врегулювати тільки після того, як Римський статут ратифікує Верховна Рада. Конституційна комісія України розробила потрібні зміни, які були схвалені у Венеціанській комісії. Водночас викликає занепокоєння те, що проект змін до Конституції, який недавно подав Президент України до Верховної Ради, передбачає трирічне відтермінування набрання чинності відповідного положення [14].

Щоб здобути громадську підтримку і протистояти поширенню неправдивої інформації про цю реформу, її прихильники повинні проводити ширші громадські консультації.

Україна підписала Статут Міжнародного кримінального суду (далі — Римський статут) 20 січня 2000 р., тим самим розпочавши процес приєднання до цього міжнародного правового інструмента, що вперше в історії створює постійний орган міжнародного кримінального правосуддя для розгляду найсерйозніших злочинів за загальним міжнародним правом. Нині МКС, який багато політиків та журналістів неправильно називають «Гаазьким трибуналом», представляють громадськості як панацею від

практично всіх проблем, починаючи з притягнення до відповідальності іноземних політиків за їхні дії проти України і аж до переслідування корумпованих політиків та чиновників на тлі цілковитої недовіри до національних судів усіх рівнів та спеціалізацій. Багато політиків, здається, проігнорували той факт, що предмет юрисдикції МКС обмежений чотирма видами злочинів за загальним міжнародним правом:

- геноцид;
- злочини проти людяності;
- воєнні злочини;
- і, потенційно, злочин агресії.

Політики оминули й інші ключові питання, такі як часова і територіальна юрисдикція суду або прийнятність справ до розгляду. І якщо у 2001 р. Конституційний Суд міг якоюсь мірою неправильно зрозуміти принцип комплементарності, в сучасному політичному дискурсі його існування, схоже, повністю ігнорують [15].

Прийняття Римського статуту позначило важливий етап розвитку міжнародного права, але також викликало багато питань щодо сумісності національного конституційного права з положеннями цього міжнародного договору. Тому не дивно, що багато держав звернулися до своїх конституційних судів, верховних судів чи державних рад за висновками щодо неоднозначних та складних питань, пов'язаних із Римським статутом. Відповідні органи у більш ніж 10 країнах, зокрема Франції, Бельгії, Іспанії та Україні, надали висновки щодо сумісності національних конституцій з Римським статутом. Результат розгляду в різних країнах відрізняється, проте у більшості рішень було висвітлено аналогічні питання, як, наприклад, неважливість посадового становища підсудних (ст. 27 Римського статуту) на протипагу імунітету, що надається деяким посадовцям національними конституціями; обов'язок країн видавати правопорушників (ст. 89 Римського статуту) на протипагу конституційній забороні щодо екстрадиції власних громадян; повноваження Прокурора МКС щодо ведення розсліду-

вання на території держави — учасниці Статуту (ст. 54 та 99) на протигагу конституційним положенням, які встановлюють виключність повноважень національних прокурорів та слідчих, що походить із принципу суверенної рівності держав, тощо.

Конституційний Суд України виклав своє бачення цих питань у Висновку від 11 липня 2001 р. Відповідно до структури президентського подання, він розглянув низку питань щодо можливої несумісності Римського статуту з Конституцією України в редакції 1996 р., зокрема положень щодо принципу комплементарності, неважливості посадового становища, передачі громадян України Суду та виконання вироків у третіх державах. Цікаво, що до сьогодні Висновок Конституційного Суду від 2001 р. щодо Римського статуту залишається єдиним рішенням Конституційного Суду, прийнятим на підставі ст. 151(1) Конституції.

Конституційний Суд дійшов висновку, що всі оскаржувані положення Римського статуту відповідають Конституції, за винятком п. 10 Преамбули та ст. 1, згідно з якими юрисдикція МКС «доповнює національні системи кримінального правосуддя». Стаття 124 Конституції визначає, що «правосуддя в Україні здійснюється виключно судами», а «делегування функцій судів іншим органам чи посадовим особам не допускається». Конституційний Суд зауважив, що юрисдикція МКС за Римським статутом доповнює юрисдикцію національних судових систем. Однак, згідно зі ст. 4(2) Римського статуту, МКС може «здійснювати свої функції та повноваження на території будь-якої держави-учасниці», а згідно зі ст. 17 МКС може визнати справу прийнятною, якщо держава «не бажає або не може належним чином проводити розслідування чи переслідування». Суд дійшов висновку, що Конституція не передбачає можливості доповнення національної судової системи. Відповідно до ст. 9(2) Конституції України, укладання міжнародних угод, які не відповідають Конституції, може

здійснюватися лише після внесення змін до Конституції. Отже, Конституційний Суд ухвалив, що потрібно внести зміни до Конституції перед тим, як ратифікувати Римський статут [16].

Висновок Суду щодо невідповідності принципу комплементарності Конституції є суперечливим. Підготовчі матеріали до Римського статуту залишають мало сумнівів у тому, що основна ідея, на якій ґрунтувався принцип комплементарності, полягала не в тому, щоб порушувати суверенні права держави, а навпаки гарантувати, що саме держава має основну компетенцію та несе основну відповідальність за здійснення правосуддя над особами, обвинуваченими у злочинах проти міжнародного права, за умови що держава здатна зробити це («може», за формулюванням Римського статуту) і діє добросовісно («бажає», за формулюванням Римського статуту). Однак Конституційний Суд України не єдиний із тих, які дійшли подібного висновку. Подібною логікою керувалися конституційні суди Вірменії, Чилі та Кот-д'Івуару, тоді як відповідні конституційні органи Франції, Гватемали, Албанії та Молдови зайняли протилежну позицію. Після подій Майдану в листопаді 2013 — лютому 2014 р. Верховна Рада ухвалила заяву, якою визнає юрисдикцію МКС за ст. 12(3) Римського статуту про те, що держава, яка не є стороною Статуту, може визнати юрисдикцію Суду щодо конкретної ситуації, подавши відповідну заяву до Секретаря МКС. У квітні 2014 р. заява надійшла до МКС, Прокурор якого розпочав попереднє вивчення фактів, зазначених у заяві, зокрема щодо можливого вчинення злочинів проти людяності.

Одночасно з цим високопосадовці України підтвердили обіцянки, які свого часу лунали зі сцени Майдану, заявляючи, що ратифікація Римського статуту не потребуватиме багато часу. Замість того, щоб запропонувати внесення змін до Конституції, міністр юстиції 14 квітня 2014 р. повідомив, що уряд має намір звернутися до Конституційного Суду з проханням надати ще один висновок що-

до Римського статуту. Однак ці плани не було втілено в життя. Згодом, на початку лютого 2015 р., заступник речника Ради національної безпеки та оборони висловив думку, що ратифікація Римського статуту не є «правильним підходом до протидії російській агресії» і «в умовах анексії Криму та агресії Росії на Донбасі ратифікація Римського статуту доцільна лише в умовах синхронного прийняття такого рішення Росією» [17].

На противагу цьому негативному підходу Верховна Рада прийняла другу заяву згідно зі ст. 12(3) Римського статуту, поширюючи юрисдикцію МКС на злочини, які було вчинено на території України з 20 лютого 2014 р. Оскільки початковий текст прийнятої парламентом заяви можна було тлумачити як бажання поширити юрисдикцію МКС лише на дії антиукраїнських сил, остаточний текст заяви, який подав до МКС міністр закордонних справ України 8 вересня 2015 р., містить чітке посилання на всі злочини та всіх осіб, котрі вчинили їх, незалежно від їхнього громадянства. Відповідно до прес-релізу МКС, «після другої заяви, враховуючи її юридичну силу та взаємопов'язаний характер подій в Україні, Прокурор вирішив поширити дію попереднього розслідування в часі на всі звинувачення у злочинах, які скоєно на території України з 20 лютого 2014 р. та в подальшому».

Країна стала «асоційованою учасницею» Римського статуту, оскільки надала МКС юрисдикцію щодо наймасштабніших злочинів проти міжнародного права, вчинених на її території, але не набула жодного формального статусу перед Судом та не може користуватися ні організаційними, ні процесуальними правами, що надаються Римським статутом державам, які його ратифікували. На Україну тепер повною мірою поширюються зобов'язання щодо співпраці держав-учасниць із Судом, передбачені Римським статутом, що може включати передачу підозрюваних цій міжнародній установі, але без ратифікації Україна не має національного правового механізму такої передачі [18].

При розгляді в українському суді питання про передачу особи до МКС адвокат цієї особи може оскаржити правомірність визнання Україною юрисдикції міжнародного суду, статут якого було визнано таким, що не відповідає Конституції України. Кримінальний кодекс України не узгоджений з Римським статутом (наприклад, злочини проти людяності наразі не включені до Кримінального кодексу України, а також слід детально визначити види воєнних злочинів).

Висновки. Отже, враховуючи зазначене вище, можна зробити наступні висновки. Принципи співробітництва держав з Міжнародним кримінальним судом на таких стадіях міжнародного кримінального провадження як розслідування та кримінальне переслідування, судовий розгляд та апеляційне провадження, виконання вироку виступають основою такого співробітництва, відображають його зміст та характерні риси. Залежно від джерела знаходження принципи співробітництва держав з Міжнародним кримінальним судом у сфері міжнародного кримінального провадження можна класифікувати таким чином: 1) принципи, закріплені у Римському статуті; 2) принципи, які містяться в національному кримінально-процесуальному законодавстві держав, які співпрацюють з Судом (верховенство права; рівність перед законом і судом; повага до людської гідності; забезпечення права на свободу та особисту недоторканність; презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; забезпечення права на захист; доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень; забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; розумність строків тощо).

Принципи, закріплені у Римському статуті в свою чергу поділяються на: 1) принципи, характерні для співробітництва держав з Міжнародним кримінальним судом на всіх стадіях міжнародного кримінального провадження: принципи міжнародного права (принцип співробітництва, принцип незастосування сили або загрози сили, принцип сум-

лінного виконання міжнародних договорів, принцип поваги прав людини); загальні принципи кримінального права відповідно до ч. 3 Римського Статуту (nullum crimen sine lege; nulla poena sine lege; відсутність зворотної сили *ratione personae*; індивідуальна кримінальна відповідальність; виключення з юрисдикції для осіб, які не досягли 18-річного віку; неприпустимість посилення на посадове положення; відповідальність командирів та інших керівників; незастосовність строку давнини; підстави для звільнення від кримінальної відповідальності тощо); принципи, притаманні тільки Міжнародному кримінальному суду (принцип компліментарності, принцип «обмеженої» юрисдикції); 2) спеціальні принципи, характерні тільки для співробітництва держав з Міжнародним кримінальним судом на окремих стадіях міжнародного кримінального провадження.

Стосовно України єдиним можливим виходом видається внесення змін до Конституції, потрібних для ратифікації Римського статуту, що дозволить державі повноцінно скористатися перевагами прийняття юрисдикції МКС, а також виконати свої зобов'язання за ст. 8 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Цей шлях обрали багато країн, що зіткнулися з аналогічними конституційними проблемами, наприклад Франція, Ірландія, Португалія, Люксембург тощо. На позитивну оцінку заслуговує те, що питання приведення Конституції України у відповідність до Римського статуту було розглянуто в Конституційній комісії України. Як наслідок, положення, яке безпосередньо дозволяє ратифікацію Римського статуту, було внесене в проект змін до Розділу VIII Конституції, що подав до Верховної Ради Президент 25 листопада 2015 р.

Список використаної літератури

1. Абдрашитова Р. З. Международное сотрудничество в сфере уголовного судопроизводства: проблемы становления и дальнейшего развитие // Политика и общество: Научный гуманитарный журнал. 2006. № 9/10. С. 118—132.
2. Колодій А. М. Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація // Альманах права. Основоположні принципи права як його ціннісні виміри. Науково-практичний юридичний журнал. Випуск 3. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. С. 42—46.
3. Костенко Н. И. Международный уголовный суд. М.: «Издательство ПРИОР», 2002. 272 с.
4. Марченко М. Н. Международный уголовный суд и юридические особенности его решений // Вестник Московского университета / Сер. 11: Право. 2006. № 4. С. 62—73.
5. Пилипенко В. П. Міжнародний кримінальний суд як орган судового захисту прав людини // Актуальні проблеми політики: зб. наук. праць. 2002. Вип. 13—14. С. 500—504.
6. Сафаров Н. А. Римский статут и национальное законодательство: проблемы конституционного характера и пути их урегулирования // Сравнительное конституционное обозрение. 2009. № 1. С. 131—145.
7. Сафаров Н. А. Экстрадиция в международном уголовном праве: проблемы теории и практики. Extradition International Criminal Law: Problems of Theory and Practice / Н. А. Сафаров. М.: Волтерс Клувер. 2005. 416 с.
8. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник / пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с.
9. The Domestic Implementation of International Humanitarian Law: A Manual. Geneva, ICRC, 2013. P. 232.
10. Смирнов М. І. Сутність і правова природа міжнародного співробітництва держав у сфері кримінального процесу // Підприємництво, господарство і право: Щомісячний науково-практичний господарськоправовий журнал. 2004. № 4. С. 112—116.
11. Старчук О. В. Щодо поняття принципів права // Часопис Київського університету права. Український науково-теоретичний часопис. Випуск 2. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. С. 40—43.
12. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

13. The Domestic Implementation of International Humanitarian Law: A Manual. Geneva, ICRC, 2013. P. 232.
14. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
15. The Domestic Implementation of International Humanitarian Law: A Manual. Geneva, ICRC, 2013. P. 232.
16. Пилипенко В. П. Міжнародний кримінальний суд як орган судового захисту прав людини // Актуальні проблеми політики: зб. наук. праць. 2002. Вип. 13—14. С. 504—506.
17. The Domestic Implementation of International Humanitarian Law: A Manual. Geneva, ICRC, 2013. P. 232.
18. Старчук О. В. Щодо поняття принципів права // Часопис Київського університету права. Український науково-теоретичний часопис. Вип. 2. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. С. 40—43.

References

1. Abdrashitova R. Z. International cooperation in criminal proceedings: problems of formation and further development // Politics and Society: Scientific Humanitarian Journal. 2006. № 9/10. P. 118—132.
2. Kolodiy AM Principles of law: genesis, concepts, classification and implementation // ALMANAC OF LAW. Fundamental principles of law as its value dimensions. Scientific and practical legal journal. Issue 3. Kyiv: Inst. Of State and Law. V. M. Koretsky NAS of Ukraine, 2012. P. 42—46.
3. Kostenko NI International Criminal Court. M.: «PRIOR Publishing House», 2002. 272 p.
4. Marchenko M. N. International Criminal Court and the legal features of its decisions // Bulletin of Moscow University / Ser. 11: Right. 2006. № 4. P. 62—73.
5. Pilipenko V. P. International Criminal Court as a body for judicial protection of human rights // Current policy issues: Coll. Science. wash. 2002. Vip. 13—14. P. 500—504.
6. Safarov N. A. Roman Statute and National Legislation: Problems of Constitutional Character and Ways of Their Settlement // Comparative Constitutional Review. 2009. № 1. P. 131—145.
7. Safarov N. A. Extradition in international criminal law: problems of theory and practice. Extradition International Criminal Law: Problems of Theory and Practice / H. A. Safarov. M.: Walters Clover. 2005. 416 p.
8. Skakun O. F. Theory of State and Law: Textbook / Per. from the Russians. Kharkiv: Consum, 2001. 656 p.
9. The Domestic Implementation of International Humanitarian Law: A Manual. Geneva, ICRC, 2013. P. 232.
10. Smirnov M. I. The essence and legal nature of international cooperation in the field of criminal procedure // Entrepreneurship, Economy and Law: Monthly scientific and practical economic journal. 2004. № 4. P. 112—116.
11. Starchuk O. V. On the concept of principles of law // Journal of Kyiv University of Law. Ukrainian scientific-theoretical journal. Issue 2. Kyiv: Inst. Of State and Law. V. M. Koretsky NAS of Ukraine, 2012. P. 40—43.
12. Rome Statute of the International Criminal Court of July 17, 1998. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
13. The Domestic Implementation of International Humanitarian Law: A Manual. Geneva, ICRC, 2013. P. 232.
14. Rome Statute of the International Criminal Court of July 17, 1998. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
15. The Domestic Implementation of International Humanitarian Law: A Manual. Geneva, ICRC, 2013. P. 232.
16. Pilipenko V. P. International Criminal Court as a body for judicial protection of human rights // Current policy issues: Coll. Science. wash. 2002. Vip. 13—14. P. 504—506.
17. The Domestic Implementation of International Humanitarian Law: A Manual. Geneva, ICRC, 2013. P. 232.
18. Starchuk O. V. On the concept of principles of law // Journal of Kyiv University of Law. Ukrainian scientific-theoretical journal. Issue 2. Kyiv: Inst. Of State and Law. V. M. Koretsky NAS of Ukraine, 2012. P. 40—43.

Плахотнюк Н. В., Боровик Ю. А. Принципы сотрудничества Украины с Международным уголовным судом.

Признание Украиной юрисдикции Международного уголовного суда в дальнейшем потребует эффективного сотрудничества с этим международным судебным учреждением. К сожалению, действующее уголовное процессуальное законодательство отмечается существенными недостатками, препятствующими такому сотрудничеству. Однако принятие Верховной Радой Украины проекта Закона Украины «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно сотрудничества с Международным уголовным судом» может в корне изменить ситуацию.

Ключевые слова: международное судебное учреждение, Международный уголовный суд, основания международного сотрудничества, передача лица, международный договор.

Plakhotniuk N. V., Borovyk Ju. O. Principles of cooperation between Ukraine and the International criminal court.

Ukraine's recognition of the jurisdiction of the International Criminal Court will further require effective cooperation with this international judicial institution. Unfortunately, the current criminal procedure legislation is marked by significant shortcomings that hinder such cooperation. However, the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the draft.

The Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Cooperation with the International Criminal Court» may radically change the situation.

The establishment of the International Criminal Court has been a great achievement for the international community in the fight against the most serious crimes that threaten general peace, security and international cooperation. In exercising jurisdiction under the Rome Statute of 1998, the International Criminal Court may prosecute those responsible for genocide, crimes against humanity, war crimes and the crime of aggression, but certain procedural actions, such as arrest, whereabouts or items, searches, he can not carry out independently. In investigating, prosecuting and enforcing judgments, the International Criminal Court cooperates with States in investigating and gathering evidence, making arrests, transferring defendants and enforcing judgments. In this regard, it can be emphasized that the functioning and activity of such an international judicial body directly depends on the effective cooperation of states with it. In turn, the cooperation of states with the International Criminal Court in the field of international criminal proceedings should be based on legal norms and principles that will ensure the latter's realization of its goals and objectives. The international community has long sought to establish a permanent international criminal court, but this issue has always been postponed for a long time due to differences.

Key words: international judicial institution, International criminal court, grounds for international cooperation, transfer of a person, international agreement.